

Орій БЕЗВЕРХИЙ

ДАЖБОЖА ВІРА І “ВЛЕСКНИГА”

Уривок

Розділ 2. ПРОБЛЕМА ПОХОДЖЕННЯ „ВЛЕСКНИГИ”

Проблеми, пов’язані з походженням “Влескниги”, відомі давно. Вони обговорювалися у дискусіях, мають свої пояснення як прибічниками автентичності (справжності) „Влескниги”, так і її супротивниками. Метою цієї частини праці є перерахувати ці проблеми, зважити аргументацію сторін та, якщо є потреба, запропонувати нові варіанти їх розв’язання.

□□□□□□□□□□2.1. Чому „Влескнига” була невідомою в царській Росії?

Першою проблемою, пов’язаною з “Влескнигою”, є відсутність відомостей про неї у дореволюційний час. Якщо дощечки „Влескниги” дійсно перебували у володінні дворянської родини (князів Куракіних чи Донець-Захаржевських, як пише Б.Яценко [1, с.217]), чому їхні власники не повідомили про це науковців? Чому не внесли до каталогів

стародавніх писемних текстів, які велися у наукових установах Російської імперії? Чому не демонстрували дощечки освіченому загалу як унікальні експонати своєї приватної колекції?

Заради справедливості слід зазначити, що існує категорія колекціонерів, які ховають свої колекції та наодинці втішаються своїми скарбами. Разом з тим, на перший погляд, дивно, що дощечки „Влескниги”, змінивши лише у ХХ столітті принаймні двох відомих нам власників (господаря маєтку, де дощечки були знайдені та Алі Ізенбека, який їх знайшов), обидва рази нібито опинилися в руках людей саме такого, досить рідкісного, замкненого психотипу.

Про приналежність Алі Ізенбека до типу людей, які ховають від загалу свої скарби і тішаються ними наодинці, свідчить його ставлення до дощечок, якщо вони справді існували. За словами Ю.Миролюбова, Алі Ізенбек, потрапивши в еміграцію до Бельгії, до кінця свого життя жив відлюдкувато, ні з ким з білоемігрантів не спілкуючись. Богдан Сушинський [12, с.11] вважає, що повідомлення про такий спосіб життя і таку поведінку володаря дощечок лише посилює підозру і недовіру. Про таємне володіння таємничими дощечками якоюсь дворянською родиною до революції він пише: „...я не уявляю собі освічених людей, які, маючи у себе вдома дощечки з таємничими текстами якоюсь давньослов'янською мовою, поводитися б так, як повелися володарі того помістя, в якому, в мішку під руїнами, знайшов їх полковник Алі Ізенбек” [12, с.12].

Більше того, якщо дощечки, як стверджує Борис Яценко, востаннє переписувалися у ХVІІ столітті [1, с.238], до початку ХХ ст. вони повинні були змінити щонайменше ще чотирьох власників. Ці четверо власників могли або належати до дворянського роду, в маєтку члена якого було знайдено дощечки (князів Куракіних або Донець-Захаржевських), або бути сторонніми до названих родів людьми. За будь-яких обставин, ймовірність того, що одразу чотири власники антикварних дощечок „Влескниги” відносилися до тієї рідкісної категорії колекціонерів, які ховали їх від людського ока і таємно тішилися своїм скарбом, надзвичайно низька. Можна припускати якісь особливі причини такої утаємниченості власників дощечок, але без додаткових відомостей ця завіса секретності виглядає підозрілою.

Таким чином, доводячи автентичність текстів „Влескниги”, необхідно пояснити факт невідомості дощечок з унікальними стародавніми текстами науковим установам та просто освіченим людям царської Росії. Найімовірніших причин, на нашу думку, можуть бути дві:

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]--> дощечок не існувало і повідомлення про них – вигадка Миролюбова;

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]--> володарі дощечок знали про їхню невисоку цінності та вважали дощечки цікавим прикладом під стародавні письмена; очевидно, що таке ставлення до дощечок повинно було мати під собою надійну основу (власники точно знали час або інші обставини походження дощечок і не вважали їх цінними).

На нашу думку, не варто виключати і якісь унікальні обставини, якими, наприклад, могли бути такі:

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]--> дощечки вважалися родовим реліквією-оберегом, збереження якого у таємниці забезпечує захист роду;

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]--> члени роду, якому належали дощечки, сповідували якийсь таємний культ, пов'язаний з дощечками, який передавався з покоління у покоління;

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]--> з дощечками могли бути пов'язані якісь особливі події в роду, через що на повідомлення про них назовні було накладено заборону, якої члени роду дотримувалися.

Разом з тим, беручи до уваги порівняно молодий вік дощечок, виготовлених у XVII ст. (не більше 300 років),
найімовірнішою причиною невідомості дощечок
якщо вони існували,
могла бути переконаність власників у відсутності їхньої наукової та історичної цінності.
Ми вважаємо, що власники дощечок “Влескниги” знали про порівняно недавнє їх виготовлення та вважали, що текст дощечок створений одночасно з їх виготовленням і не має історичної цінності.

□□□□□□□□□□ 2.2. Чому Миролубов не зберіг доказів існування дощечок?

Юрій Миролубов працював з дощечками „Влескниги” 15 років, але не зберіг жодного вагомого доказу їх існування. На нашу думку, він міг зробити це двома способами:

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->представити принаймні одну цілу оригінальну дощечку, або хоча б її уламок;

<!--[if !supportLists]--> <!--[endif]-->зробити фотокопії дощечок та передати їх науковцям.

Насправді самі дощечки безслідно зникли, не лишилося жодного уламка, а фотокопій дощечок (чи фотокопій прорисів дощечок?) збереглося лише дві. Якщо дощечки справді існували і містили тексти, які Ю.Миролубов пізніше оприлюднив, то важко зрозуміти: чому він не потурбувався про забезпечення доказів їхнього існування?

Чому Ю.Миролубов не задокументував факт існування дощечок, сфотографувавши їх? Це одне з питань, які ставить один з прискіпливих шанувальників „Влескниги” Богдан Сушинський: „Працюючи з архівними документами, мені доводилося бачити чимало різних текстів, сфотографованих на початку минулого століття. Тому вважаю, що ніщо не могло завадити володарям дощечок перефотографувати їх й опублікувати в пресі. Адже сама ця публікація вже була б гарантією того, що дощечки безслідно не зникнуть. Як не зникне й свідчення того, що вони насправді існували... Той-таки Юрій Миролубов, який нібито, за одними даними, чотирнадцять, за іншими – п’ятнадцять років переписував дощечки, власне, нічого не зробив, аби поява, саме існування цих дощечок, були достатньо засвідчені. І це тих „дощечок”, яким він віддав майже чверть свого життя!”

Про проблеми з фотокопіюванням дощечок „Влескниги” писав прихильник української рідної віри в діаспорі Ярослав Оріон у праці „Голос Предків”, яку оприлюднила Г.Лозко: „Миролюбов зробив теж декілька фотокопій дощечок, з яких збереглися тільки дві, бо фотографувати було надто дорого” [4, с.36].

Чи справді фотографування було непосильним для Ю.Миролюбова з фінансових причин?

Юрій Миролюбов переписував дощечки з 1925 до 1939-го року [2, с.234]. У середині 1930-х років навіть у СРСР фотографія була цілком доступною для пересічної людини. Дуже сумнівно, що у Бельгії для людей з вищою освітою фотографування було непосильним з фінансових міркувань. Крім того, якби йшлося про публікацію фотокопій дощечок „Влескниги” у пресі, поза сумнівом, редакції засобів масової інформації взяли б витрати з виготовлення фото на себе. Якби спроби публікації фото дощечок були, але редактори відмовилися б виготовляти фото, Ю.Миролюбов, безперечно, відзначив би цей факт у своїх листах та працях.

Хоча фотокопій усіх дощечок Миролюбов і не робив, але їхня кількість не обмежувалася тими двома (чи однією?), які маємо сьогодні. У листі до Олександра Кура від 10.01.1954 р. з Брюсселя Юрій Миролюбов пише [12, с.85-86]:

„Пане професоре! Вітаючи Вас з Новим роком, маю за честь додати фотознімки поганої якості чотирьох сторінок „дощок”, які я знайшов у своїх паперах. Текст також переписаний мною, але ще не знайдений; як тільки знайду, я Вам його надішлю... Коли мені пощастить зробити кращий відбиток з негативів, я його негайно надішлю. З щирою повагою. Юрій Миролюбов”.

Наведений лист засвідчує, що крім загальновідомої фотокопії дощечки 16, існувало ще принаймні три фотокопії, які безслідно зникли. Оскільки у „Жар-птиці” повідомлялося про одержання фотокопій, то винуватцем їх зникнення міг бути лише Олександр Кур. Поведінка цієї людини взагалі була дуже дивною.

Ось що пише Ярослав Оріон про деструктивні дії О.Кура та її можливі мотиви [4, с.36-37]:

„Все те, що попало в руки Кура, це теж камінь у воду. Миролубов писав у 1969 р. до Скрипника: „Кур матеріалів не повертає, а судитися я не можу”... „Готовий допомогти чим можу, але на Кура не надійтесь”...

“А.Кур..., генерал армії Колчака..., а заодно ненависник українців...”.

“А.Кур, а правильніше Куренков, забрав тексти Влес Книги з Музею Російської Культури в Сан-Франциско, куди їх послав Миролубов, і в його руках вони пропали. Миролубов не мав відваги з Куром задиралися... Кур публікував, поєднуючи дощечки як попало і навіть змінюючи правопис собі до вподоби. Він писав: „Учені розберуться”. В хаотичній редакції різні речі з різних дощечок пов’язані в одно, також непотрібні Курові вставки. Кур оправдував себе тим, що коли Миролубов переписував, то був втомлений... Багато матеріалів лишилося у Кура. Після смерті Миролубова всі матеріали сховав Кур, залишилося тільки те, що в журналі. Кур навіть писав до Миролубова, щоби палив усе, що дістанеться в його руки, бо так робить і він сам”.

Таким чином, є підстави говорити про значну шкоду, заподіяну О.Куrom і справі оприлюднення „Влескниги”, і збереженню доказів її існування. Мотивами могли бути і україноненависництво О.Кура, і його можлива співпраця з радянськими спецслужбами. Не можна виключати і його власні хворобливі амбіції.

Припущення про причини можливого небажання фотографувати більшість дощечок можемо висунути, здійснивши аналіз двох збережених фото дощечок (дощечки 16 та 16А). Якщо дощечка 16 містить добре збережений текст, то дощечка 16А [10, с.4], яка збереглася у архіві протоієрея С.Ляшевського (до речі, незрозуміло, чи це фото дощечки, чи фото прорису дощечки на папері, здійсненого Ю.Миролубовим), містить набір коротких уривків, який не піддається реконструкції. Отже, хоча фотокопій було зроблено „декілька” (за твердженням Я.Оріона), збереглося лише дві, з них повноцінний текст лише на одній. А ця єдина дощечка, яка має фотокопію з повноцінним текстом, є однією з найкоротших дощечок (усього 464 літери). Потребує ретельної перевірки і твердження Л.П.Жуковської [13] про те, що фотокопія робилася не з дощечки, а з прорису дощечки, зробленого Ю.Миролубовим.

Особливої уваги заслуговує проблема полювання на тексти „Влескниги” з боку зацікавлених недружніх до українства організацій. Цю тему ми розглянемо у наступному підрозділі.

З усього наведеного можна зробити висновок, що причинами того, що не були зроблені та оприлюднені фотокопії дощечок „Влескниги” могли бути такі:

<!--[if !supportLists]-->· <!--[endif]-->Миролюбов мав дуже зіпсовані дощечки, і неможливість їхньої реконструкції була б очевидною, якби фотокопії потрапили у науковий обіг; тому він, спираючись на свої суб’єктивні уявлення та інтуїцію, сам здійснив значні вставки у текст, а справжній зруйнований стан пам’ятки приховав;

<!--[if !supportLists]-->· <!--[endif]-->Ю.Миролюбов знав, що дерев’яні недавно, у XVII с т. і помилково побоювався, що це буде доказом неавтентичності “Влескниги”;

<!--[if !supportLists]-->· <!--[endif]-->насправді дощечок з стародавніми текстами, пізніше “оприлюдненими” Ю.Миролюбовим, не існувало;

<!--[if !supportLists]-->· <!--[endif]-->наявні фотокопії (принаймні, ще три, крім опублікованої) були знищені О.Куром; можливо, він зробив це з ідейних міркувань (антиукраїнська позиція) або завдяки зусиллям радянських спецслужб;

<!--[if !supportLists]-->· <!--[endif]-->фотокопії (як, можливо, і дощечки) були цілеспрямовано знищені (або викрадені) зацікавленими у цьому людьми або організаціями.

□□□□□□□□□□ 2.3. *Полювання чужинців за дощечками „Влескниги”*

Факти цілеспрямованого полювання за дощечками та текстами „Влескниги” зовсім не є несподіванкою. Вороги не лише українства, але й інших ідейних течій, вдавалися до знищення та псування пам’яток культури з політичних міркувань.

Яскравими прикладами, які мали міжнародний резонанс, стали фальсифікації “шанселяндського черепа” та черепа „гримальдійської людини” [33, с.183; 83, с.36].

“Шанселяндський череп” – це череп білої людини доби палеоліту, який було знайдено у Франції в 1920-х роках. Після реставрації його оголосили ... черепом ескімоса! Обман викрив у 1931 році англієць А.Кізс, оприлюднивши світліну цього черепа до реставрації. Виявилось що до “реставрації” череп мав цілком європеїдні носову кістку. Після так званої “реставрації” носова кістка зникла (!), а “реконструйована” щелепа стала значно ширшою. Новий вигляд черепа спричинив припущення про його приналежність монголоїду. В такий спосіб шахраї-псевдонауковці намагалися перешкодити розвитку расознавства у європейських країнах.

У 1930-х роках у Північній Італії поблизу міста Грімальді був знайдений череп, який археологи сфотографували та передали до музею. Коли дані про цей череп потрапили у науковий обіг, було повідомлено, що гримальдійська людина була негроїдом. Підстава – прогнатність (випирання щелеп вперед) та великий розмір і грушевидна форма отвору для носа, типові для негроїдів. Прошло більше 30-ти років, коли у 1965 році чеським антропологом Вилчеком були знайдені в архіві первинні фото археологів, на підставі яких він зробив повторну реставрацію. Виявилось, що перша реставрація була помилковою, і після вірної реставрації “череп Грімальді” набув нормальних європеїдних рис.

Наскільки дозволяли робити висновки скупі повідомлення з наукових видань, черепи були зіпсовані з ідеологічних міркувань: шахраї прагнули перешкодити появі фактів, які б могли підтвердити расову теорію.

Випадки з шанселяндським та гримальдійським черепами – рідкісні події, коли фальсифікації були викриті. Є серйозні підстави припускати, що масштаби

фальсифікації наукових пам'яток насправді можуть бути вражаючими. Особливу увагу фальсифікаторів привертають факти, пов'язані з расовими особливостями предків європейців та з арійською проблемою. Дуже активними у цьому відношенні були радянські та нацистські спецслужби, можливе також втручання католицьких та сіоністських організацій, у яких активно діяли ідеологічні підрозділи.

Арійські пам'ятки активно знищувалися та фальсифіковувалися у СРСР. Як приклад, заслуговують на увагу свідчення відомого українського дослідника арійської проблеми Юрія Шилова про зникнення надзвичайно цінних пам'яток писемності трипільської доби (глиняних табличок), які зберігалися у архіві його вчителя В.М.Даниленка [116, с.79]. Посьогодні продовжується фальсифікація арійського періоду історії України, про що маємо докладну аргументовану розповідь Юрія Шилова [115].

Таким чином, зовсім не дивно, що докази існування дощечок „Влескниги” стали об'єктом пильної уваги ворогів українства. Ми знаємо про ці факти завдяки опублікованому листуванню Миколи Скрипника [4, с.52-56].

Передусім, Миколі Скрипнику вдалося напасти на слід самих оригіналів дощечок. У листі до Ярослава Оріона (Драгана) 24 червня 1979 року М.Скрипник пише про свідка, який стверджує, що бачив дощечки у наукового співробітника одного з католицьких університетів, куди вони були надіслані їхнім новим власником для дослідження у 1960-х роках. М.Скрипник прямо пише про великий інтерес до дощечок з боку католицьких організацій (за свідченнями українських рідновірів у США, взагалі рідновірський рух у діаспорі сильно страждав від цілеспрямованого втручання агентів католицьких організацій), стверджуючи, що у Ізенбека вони були цілеспрямовано викрадені.

Інший факт ворожого цілеспрямованого втручання у справи дослідження „Влескниги” стосується первісної транскрипції текстів „Влескниги”, зробленої Ю.Миролюбовим безпосередньо з оригіналу. Про це пише М.Скрипник у листі до невідомого адресата від 17 квітня 1975 року.

На прохання Жанни Миролюбової, донька видавця журналу „Жар-птиця”, у якому вперше друкувалася частина текстів „Влескниги”, Любов Кур провела розшуки у архіві свого покійного батька. Об'єктом пошуків була первісна транскрипція всіх текстів дощечок „Влескниги”, виконана Ю.Миролюбовим у 1925-39 роках у Брюсселі. Миролюбов передав цей рукопис А.Куру в тимчасове користування. В архіві А.Кура знайшли теку з

написом „Дуже важливо! Після моєї смерті один примірник цього рукопису негайно надіслати до Конгресової Бібліотеки в Вашингтоні, а другий – до Національної Бібліотеки в Москві”, але ця тека виявилася порожньою. Саме у цій теці, за висновком М.Скрипника, мав зберігатися рукопис Ю.Миролюбова з транскрипцією текстів „Влескниги”. У Конгресову Бібліотеку ці матеріали не надходили.

„Влескнига” обов’язково повинна була привернути увагу радянських спецслужб, оскільки вона рекламувалася серед української еміграції як один з найважливіших ідеологічних факторів звільнення України від російського панування. Про це М.Скрипник писав Ларисі Мурович у листі від 31.05.1979 р. [4, с.51].

Безсумнівно, українська еміграція перебувала під щільною опікою радянського КГБ, тому причетність цієї зловісної організації до викрадення матеріалів „Влескниги” дуже ймовірна.

Таким чином, багато фактів незрозумілого зникнення документів, пов’язаних з „Влескнигою” та зникнення оригіналів дощечок може бути пояснене засвідченим М.Скрипником втручанням радянських спецслужб та агентури католицьких організацій у дослідження „Влескниги”. Метою радянських спецслужб була нейтралізація антирадянської діяльності української еміграції. Метою Ватикану могло бути створення перешкод розвитку українського рідновірського руху з релігійних мотивів.

2.4. Чому Ізенбек ховав дощечки „Влескниги”?

Оскільки не збереглося матеріальних доказів існування дощечок „Влескниги”, у прибічників її автентичності з’явилася ідея знайти свідків, які її бачили або хоча б знали про неї в той час, коли дощечки зберігалися у Алі Ізенбека.

Юрій Миролюбов познайомився з Алі Ізенбеком у 1925 році. Нам невідомий жоден факт, щоб дощечки „Влескниги” вивчалися до того, як про них стало відомо Миролюбову.

З 1925 до 13 серпня 1941 року, дня смерті А.Ізенбека та зникнення дощечок, їх не бачив ніхто, крім Миролюбова та самого Ізенбека. Однак, за свідченням Ю.Миролюбова, про існування дощечок знали працівники візантійського відділу історії словесності Брюсельського університету професор Екк та його російський асистент Пфейфер [1, с.217], які пропонували свою допомогу в дослідженні пам'ятки. Однак, А.Ізенбек та Ю.Миролюбов ніби-то відмовилися від їхньої допомоги. Навіть якби було встановлено, що такі особи дійсно працювали у Брюсельському університеті в той час, і навіть якби вдалося одержати їхні свідчення, факт існування дощечок вони підтвердити не змогли б.

Олена Уханова [31, с.199; 12, с.21-22] так описує обставини прилучення Юрія Миролюбова до вивчення дощечок „Влескниги”: „Ізенбек емігрував, і в 1925 році жив у Брюселі. Там він познайомився з Ю.П.Миролюбовим. Хоча за освітою Миролюбов був інженером-хіміком, він більше цікавився літературою та історією. Він писав вірші та прозу, але більша частина його праць ... присвячена дослідженням релігії давніх слов'ян та російського фольклору. Миролюбов поділився з Ізенбеком своїм задумом написати поему на історичну тему, але пожалівся на відсутність матеріалу. Тоді Ізенбек показав йому на мішок з дощечками, який лежав на підлозі. „В мішку я знайшов, - пригадує Миролюбов, - „дощьки”, зв'язані ременем, пронизаним через отвори”.

За іншими спогадами Ю.Миролюбова [12, с.11-12], якимось „його приятель (А.Ізенбек – О.Б.) у розчуженні сказав: „Он там, у кутку, бачиш мішок?.. там щось є ...”

Миролюбов, описуючи умови своєї роботи з дощечками, свідчить, що працював з ними лише в присутності господаря, а коли той відлучався, то закривав його у кімнаті на ключ [12, с.21]. Дивовижна дружба і довіра!

Іншу, менш ймовірну версію ставлення Ізенбека до дощечок, пропонує Я.Оріон [4, с.35]: „Ізенбек зовсім не розумів і не пробував розуміти, що він має у своїх руках. Будучи п'яницею, дощечками не цікавився, дозволяючи Миролюбову студіювати”. Очевидно, що якби Ізенбек був байдужий до дощечок, він не здійснював би жорсткого контролю за роботою Миролюбова. А якби був п'яницею, то, найімовірніше, продав би їх.

Звичайно, не можна виключати, що А.Ізенбек і розумів цінність дощечок, і був схильним до пияцтва. За таких обставин він дійсно у 1940-41 роках (нагадаємо, що у 1940-му році Бельгію окупували німці) міг продати дощечки для матеріального

забезпечення свого життя. Однак, таке припущення розходиться з повідомленням Миролубова про те, що Ізенбек заповів йому дощечки [4, с.35]. На жаль, цей заповіт поки що не оприлюднений. Йдеться у ньому про заповіт Миролубову саме дощечок “Влескниги”, чи усього майна без вказування на дощечки? М.Скрипник пише у своїх листах, зокрема, про можливий позов Жанни Миролубової на підставі цього заповіту до одного з католицьких університетів (де можуть зберігатися сьогодні дощечки).

Таким чином, А.Ізенбек постає у розповідях Ю.Миролубова, як людина відлюдкувата, замкнена і з дивацтвами, можливо, схильна до надмірного вживання алкоголю (психологи вважають, що відлюдкуваті особи мають, як правило, підвищений потяг до наркотичних речовин, включаючи алкоголь). Люди такого типу недовірливі, агресивні, і навіть близьким людям не завжди довіряють. Трагічні події життя (громадянська війна, поранення, втрата близьких) цілком могли сприяти виникненню відлюдкуватості та підозрливості навіть у психологічно здорової людини. Недовіра до оточення серед емігрантів могла посилюватися активним втручанням у їхнє життя радянських та нацистських спецслужб. З цієї точки зору Ізенбек, як людина відлюдкуватого типу, цілком міг мати певні дивацтва у ставленні до дощечок. Люди такого типу, як Ізенбек, дійсно довіряють лише поодиноким близьким людям, які їм сподобалися і навіть по відношенню до них можуть проявляти дивацтва (закривав Миролубова у кімнаті, коли уходив).

Таким чином, психологічний аналіз свідчить, що описані Миролубовим обставини його взаємин з Ізенбеком є можливими, як і відмова Ізенбека знайомити з дощечками інших людей, крім Юрія Миролубова. Ми вважаємо, що сьогодні прийнятним вагомим аргументом про володіння Ізенбеком дощечками міг би стати його заповіт на ім'я Юрія Миролубова, у якому серед іншого майна були б окремо вказані стародавні дерев'яні дощечки. Якщо існуючий заповіт не містить окремої вказівки на дощечки, то можемо констатувати факт, що незаперечних доказів існування дощечок „Влескниги” немає.

Інших людей, які бачили дощечки, крім А.Ізенбека та Ю.Миролубова, немає. І ніяких документів про їх існування в той час, коли Ізенбек володів дощечками, сьогодні не оприлюднено.

□□□□□□□□□□ 2.5. Чому журнал „Жар-птиця” довго не публікував тексти?

Історія публікації текстів „Влескниги” у емігрантському російському журналі „Жар-птиця” заплутана і заслугове на докладніший розгляд, оскільки завдяки журналу вперше з текстами дощечок знайомиться широке коло зацікавлених осіб. На жаль, у більшості українських праць про „Влескнигу” основна увага приділяється текстам, а про історію появи текстів пишуть коротко і побіжно [наприклад, 1, 2, 7-11].

Ось як пише про обставини появи текстів у журналі „Жар-птиця” прихильник думки про фальсифікованість „Влескниги” Олена Уханова [12, с.23]: „В листопаді 1953 року в журналі „Жар-птиця”, який видавався російськими емігрантами у Сан-Франциско, публікується повідомлення під назвою „Колоссальнейшая историческая сенсация”. У ній повідомляється, що за сприяння Ю.Миролюбова і редакції журналу віднайдено у Європі давні дерев’яні “дощьки” V століття з дуже цінними на них історичними письменами древньої Русі. Редакція, йдеться у повідомленні, одержала з Бельгії фотознімки окремих дощечок і „відомий вчений етимолог” О.Кур переклав „частину рядків” російською мовою. Саме їх і обіцяла редакція опублікувати у наступному числі журналу...

Як не дивно, оголосивши про знахідку дощечок, реакція не поспішала публікувати тексти. Перша і єдина фотографія дощечки, яка нараховувала десять рядків, була опублікована лише через рік, у січні 1955 року. Упродовж трьох років з’являються лише статті О.Кура, в яких було відтворено загалом близько 100 рядків “Влесової книги”. Лише у березні 1957 року розпочинається повна публікація текстів дощечок, що тривала до 1959 року, коли журнал „Жар-птиця” припинив своє існування.

Жодної фотокопії унікальних дощечок на сторінках журналу вже не з’явилося. Протягом цього часу в журналі періодично друкувалися суперечливі заяви: або повідомлялося про намір редакції відтворити фотокопії на сторінках журналу, або запевнялося, що всі вони (фотокопії – О.Б.) втрачені.”

Таким чином, О.Уханова бачить у публікаціях „Жар-птиці” такі сумнівні обставини:

<!--[if !supportLists]-->1) <!--[endif]-->великий розрив у часі (майже рік) між повідомленням про дощечки та появою фотокопії однієї з них у журналі „Жар-птиця”;

<!--[if !supportLists]-->2) <!--[endif]-->більше двох років (з лютого 1955 р., коли було оприлюднена фотокопія дощечки 16, до вересня 1957 р., коли з дощечки 5А почалася систематична публікація текстів) оприлюднення текстів йшло дуже повільно – 100 рядків у супроводі розлогих статей О.Кура;

<!--[if !supportLists]-->3) <!--[endif]-->суперечливі заяви то про наступну публікацію інших фотокопій дощечок, то про їх втрату.

Розглянемо докладніше факти, які О.Уханова вважає доказом того, що „Влескнига” – підробка.

По-перше, розрив у часі між повідомленням про існування „Влескниги” та публікацією фотокопії дощечки 16. Цей розрив у часі легко пояснюється, якщо врахувати, що ще у 1948 році Юрій Миролюбов повідомив Російський Музей-Архів у Сан-Франциско про наявні у нього тексти, скопійовані з стародавніх дощечок. Ймовірно, що саме це повідомлення і стало підставою згаданої публікації „Колоссальнейшая историческая сенсация” у „Жар-птиці”. Отже, рік було витрачено на встановлення зв'язку з Ю.Миролюбовим у Брюсселі та пересилання ним матеріалів про “Влескнигу”. Не виключено, що Ю.Миролюбов висував якісь матеріальні умови, обговорення яких потребувало часу.

По-друге, протягом 2-х років тексти оприлюднювалися повільно, оскільки О.Кур намагався їх самостійно перекладати і виправляти переклад Ю.Миролюбова. Ярослав Орїон (Драган) так пише про це: „...Кур публікував, поєднуючи дощечки як попало і навіть змінюючи правопис собі до вподоби”, „в хаотичній редакції різні речі з різних дощечок пов'язані в одно, також непотрібні Курові вставки... Кур оправдував себе тим, що коли Миролюбов переписував, то був втомлений, а Ізенбек п'яний” [4, с.37]. Крім того, О.Кур робив розлогі коментарі до оприлюднених ним за два роки 100 рядків тексту (приблизно 10 дощечок). Очевидно, що це забирало чимало сил і часу. Отже, причиною затримки публікації текстів „Влескниги” на цьому етапі стало прискіпливе втручання О.Кура, його прагнення переробити переклад згідно зі своїм розумінням тексту. З 1957 року О.Кур, ймовірно, припинив втручання у публікацію текстів „Влескниги”, які вже виходили у „сирому” вигляді з коментарями Ю.Миролюбова. Таким чином, повільна публікація текстів з 1953 до 1955 року знаходить логічне і обґрунтоване пояснення.

По-третє, щодо суперечливих повідомлень про публікацію наступних фотокопій дощечок після оприлюднення фотокопії дощечки 16. Якщо фотокопії існували і якимось чином були втрачені, Юрій Миролюбов, поза сумнівом, продовжував їх пошук. Фотокопії могли зберегтися у зацікавлених осіб, яким їх передав Ю.Миролюбов, негативи могли зберегтися у фотографа, який їх робив. Тому немає нічого дивного в тому, що пошук фотокопій тривав і протягом тривалого часу не було відомо, вдасться їх знайти чи ні. Якщо говорити про можливі причини зникнення не лише дощечок, а і фотокопій, то цілком можливе втручання ворожих спецслужб та організацій, про що йшлося раніше. Занадто багато людей хотіли, щоб дощечки безслідно зникли разом з пам'яттю про них.

Отже, аргументи О.Уханової проти автентичності текстів „Влескниги”, які ґрунтуються на особливостях їхньої публікації у „Жар-птиці”, не справляють враження вагомих.

2.6. Автентичність текстів «Влескниги»: за і проти

Розглянувши обставини, які опоненти автентичності текстів «Влескниги» вважають доказами фальсифікованості її текстів, можемо зробити такі висновки.

1. На сьогодні не існує інших доказів реального існування дерев'яних дощечок “Влескниги”, крім тих, які можуть бути одержані з аналізу самих текстів. Можливо, таким доказом може стати заповіт Алі Ізенбека, якщо в ньому дерев'яні дощечки з давньослов'янськими письменами вказані окремо як матеріальна цінність, які він заповідає Юрію Миролюбову. На жаль, цей заповіт досі не оприлюднений.
2. Чому про дощечки “Влескниги” не знали науковці царської Росії? Дощечки “Влескниги”, якими володів Алі Ізенбек, як встановив Борис Яценко, були виготовлені у XVII столітті або пізніше. Власники дощечок, очевидно, знали про це і, як наслідок, не вважали дощечки цінними. Навряд чи виготовлені невідомо ким і невідомо з яких зразків дощечки XVII століття могли цікавити російських науковців у XIX столітті.
3. Чому Ю.Миролюбов не зберіг матеріальних доказів існування дощечок? Однозначної відповіді не існує. Він міг зберегти дощечку або її уламок, або хоча б зробити фотокопії. Відомо, що він зробив щонайменше чотири фотокопії, з яких збереглося дві. Маємо кілька можливих пояснень: Миролюбов сам дописував погано збережені дощечки або дощечок

не існувало, або дощечки та фотокопії були викрадені ворожими спецслужбами, або він знав про порівняно недавнє виготовлення дощечок і помилково вважав, що цей факт буде доказом неавтентичності “Влескниги”.

4. Миролобов мав своє бачення давньої історії східних слов'ян. Ми припускаємо, що Юрій Миролобов міг сфотографувати для оприлюднення всі ті дощечки, які мали збережений текст. Інші дощечки, імовірно, містили лише короткі фрагменти збереженого тексту (як на збереженому до сьогодні фото дощечки 16А [10, с.4]). Оскільки метою Ю.Миролобова було складання ідеологічно значимого, цілісного тексту, він міг протягом багатьох років намагатися синтезувати з окремих уривків цілісний текст. Якщо наше припущення вірне, тексти “Влескниги” потребують ретельного аналізу з точки зору втручання у них Ю.Миролобова. У цьому випадку Миролобов є фактично співавтором існуючих сьогодні текстів дощечок.

5. Зникнення дощечок “Влескниги” та їхніх фотокопій може бути пояснене втручанням ворожих спецслужб. Дощечки могли зацікавити советське КГБ, оскільки розглядалися окремими емігрантами як ідейна основа антисоветської діяльності. Могли вони зацікавити спецслужби нацистської Німеччини як історична пам'ятка їхніх історичних ворогів – слов'ян, або як пам'ятка європейської дохристиянської духовності, яку намагалися відроджувати у Німеччині. Не могли лишитися байдужими до “Влескниги” сїоністські організації, які вважали арійську ідею та дохристиянську духовність у 1930-х роках реальною загрозою для себе. Сьогодні документально підтверджено спроби католицьких організацій втрутитися у розвиток українського рідновір'я, які розглядали його як загрозу своїй релігії. Всі ці організації могли бути ініціаторами зникнення доказів існування дощечок “Влескниги”.

6. Чому А.Ізенбек цілеспрямовано приховував дощечки від науковців, якщо дощечки існували? Причинами могли бути або прохання Ю.Миролобова, або його власні психологічні особливості. Прохання Ю.Миролобова могло бути зумовлене його небажанням оприлюднювати дощечки, які б містили малозмістовні уривчасті фрагменти: він хотів на їхній основі реконструювати цілісний текст. До психологічних особливостей Ізенбека ми відносимо його замкненість та відлюдькуватість, що зумовило його схильність ховати свої цінні речі, не допускаючи до них нікого.

7. Чому О.Кур зволікав з публікацією текстів дощечок у журналі “Жар-птиця”? По-перше, у оприлюдненні текстів дощечок брали участь і О.Кур, і Ю.Миролобов. Оскільки вони жили по різні сторони Атлантичного океану (О.Кур у Сан-Франциско, а Ю.Миролобов у Брюселі), то спільні рішення потребували часу з огляду на тривалість пересилки листів.

По-друге, якщо припущення про реконструкцію текстів Ю.Миролюбовим, до якої “підключився” О.Кур, вірне, то вона потребувала чималого часу. По-третє, Кур намагався “виправляти” надіслані Миролюбовим тексти, що також затримувало їх публікацію. По-четверте, могли бути і якісь форс-мажорні обставини (конфлікти з спонсорами журналу, втручання спецслужб, ідейні сумніви українофоба Кура тощо).

8. Аналіз заперечень автентичності текстів “Влескниги” доводить, що не існує беззаперечних доказів фальсифікації текстів “Влескниги”. Аргументи на користь їх автентичності (принаймні, часткової), виглядають вагоміше.

9. Головний аргумент прибічників автентичності “Влескниги” полягає у тому, що не існувало ніякої потреби фальсифікувати такі непридатні для ідеологічних цілей тексти. Якби хтось хотів створити “Влескнигу” як ідеологічний текст, вийшов би цілісний текст з однозначних розумінням основних положень.

Прикладом такої фальсифікованої з ідеологічних міркувань літописної пам’ятки можуть бути підроблені глоси чеського словника *Mater Verborum* Вацерада [96, с.266]. Ці тексти за своїм ідейним наповненням та ясністю змісту вигідно відрізняються від “Влескниги”. До речі, крім уривка з “Хронографа” Малали у “Повісті минулих літ”, підроблені глоси *Mater Verborum* — єдине джерело, в якому згадується Сварог.

Очевидним є факт: якби хтось хотів створити імітацію давньослов’янської книги на голому місці, він створив би щось набагато послідовніше, цілісніше, впорядкованіше та змістовніше, ніж існуючі тексти дощечок “Влескниги”.